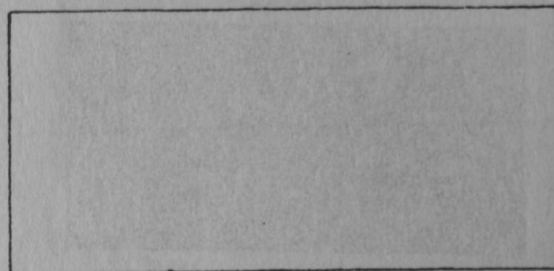

Nr 105

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

UITGIFTE KANTOOR
3300 TIENEN 1

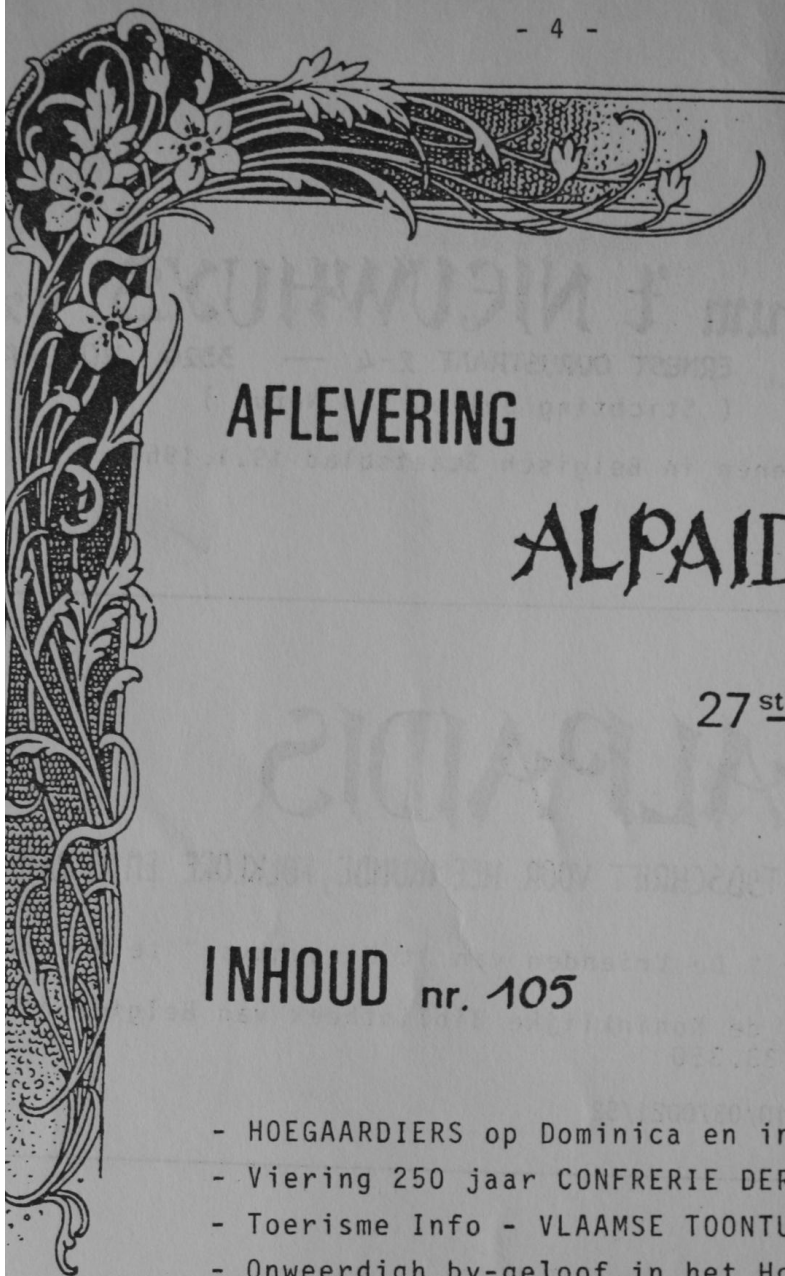

driemaandelijks

4^e trimester 1991

ALPAIDIS

V.v. Etienne Grooten
Viaduktstraat 193
3300 TIENEN

AFLEVERING

ALPAIDIS

27ste jaargang 1991

INHOUD nr. 105

- HOEGAARDIERS op Dominica en in Zaire
- Viering 250 jaar CONFRERIE DER V GESLACHTEN
- Toerisme Info - VLAAMSE TOONTUINEN te Hoegaarden
- Onwaardigh by-geloof in het Hoegaards Kapittelhuys
- Hoegaardse Gemeentepolitiek 1830 - 1990 (vervolg)
- BIERTROFEE stand op 1 november 1991
- Honderd jaar oude muntbol weer in produktie genomen
- Verkoop van ZWART GOED.

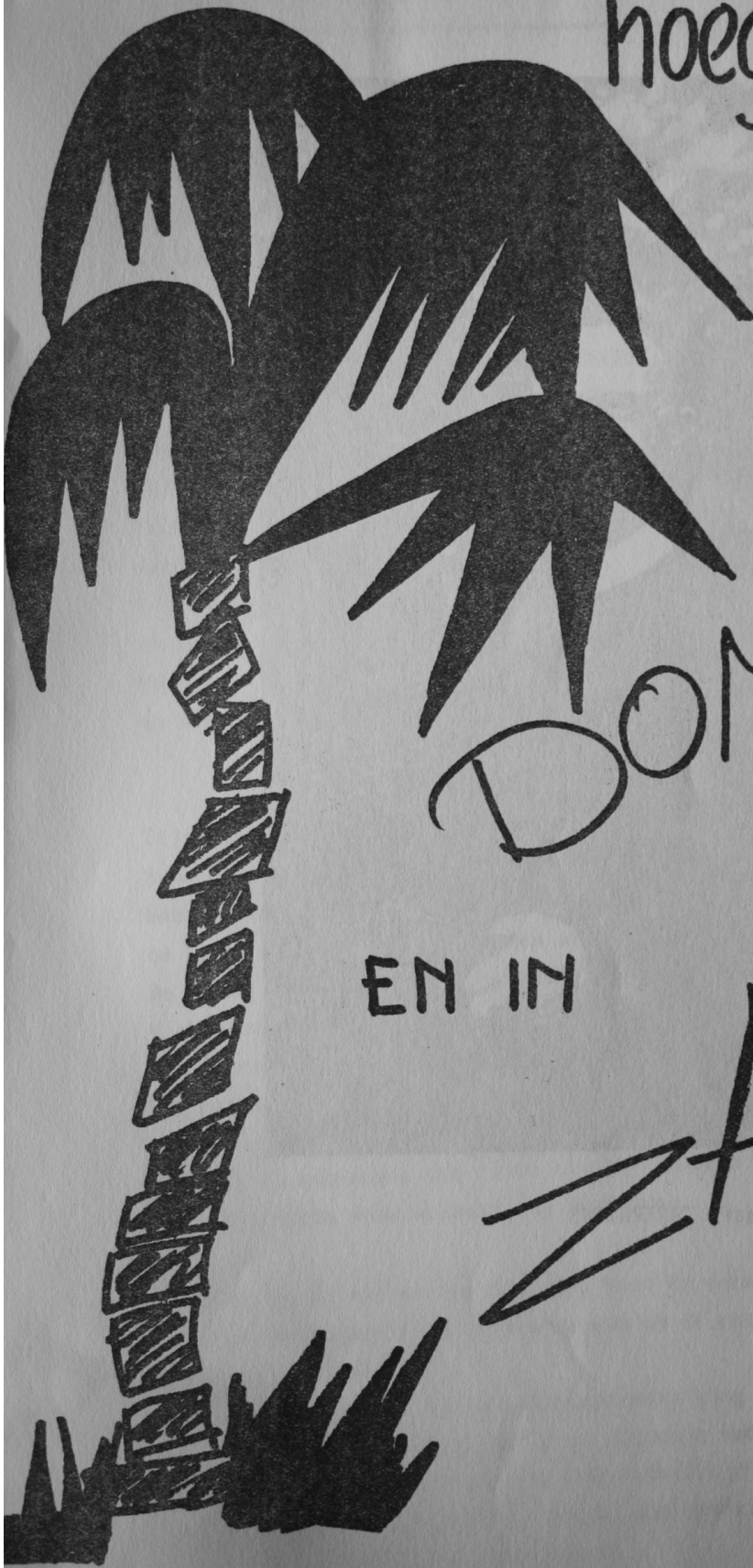

- 5 -
hoegaardiers
op

DOMINICA

EN IN

ZAIRE

Pater Gustaaf TAVERNIERS

HOEGAARDIERS OP DOMINICA EN IN ZAIRE
=====

Op 21 februari werd te Hoegaarden Gustaaf TAVERNIERS geboren, als zoon van Ferdinand TAVERNIERS, landbouwer in de Fabriekstraat (°1857 + 1921) en Marie Elisabeth VANMOL (°1858 +1943) en kleinzoon van Bernard TAVERNIERS uit Houtem gehuwd met Angeline FOYEN uit Zetrud-Lumay en van Petrus Henricus VANMOL gehuwd met Elisabeth DUPONT.

Samen met zijn dorpsgenoten Joseph SMEESTERS (later oogarts) en Julien Van NERUM uit 't Nieuwhuys, ging hij te Tienen naar het Collège. Winter en zomer trokken zij te voet, door weer en wind, naar de school om er de eerste mis bij te wonen. Wanneer zij mensen tegen kwamen begonnen zij onder elkaar "keuken-latijn" te spreken, om te doen denken dat zij een vreemde taal machtig waren.

Bijzonder TAVERNIERS was hierin zeer bedreven en droomde ervan, om later verre en vreemde landen te zien.

Op zekere dag vertrouwde hij aan zijn vrienden toe, dat hij pater zou worden en ver over zee naar de onbekende landen wilde gaan.

Zijn wens werd vervuld door Redemptorist te worden. Hij werd geproffest op 8 oktober 1900 en priester gewijd op 22 september 1907.

Het Bisdom besloot om een Redemptorist naar het Engelse eiland Dominica in de Grote Antillen te sturen, om er missiewerk te verrichten.

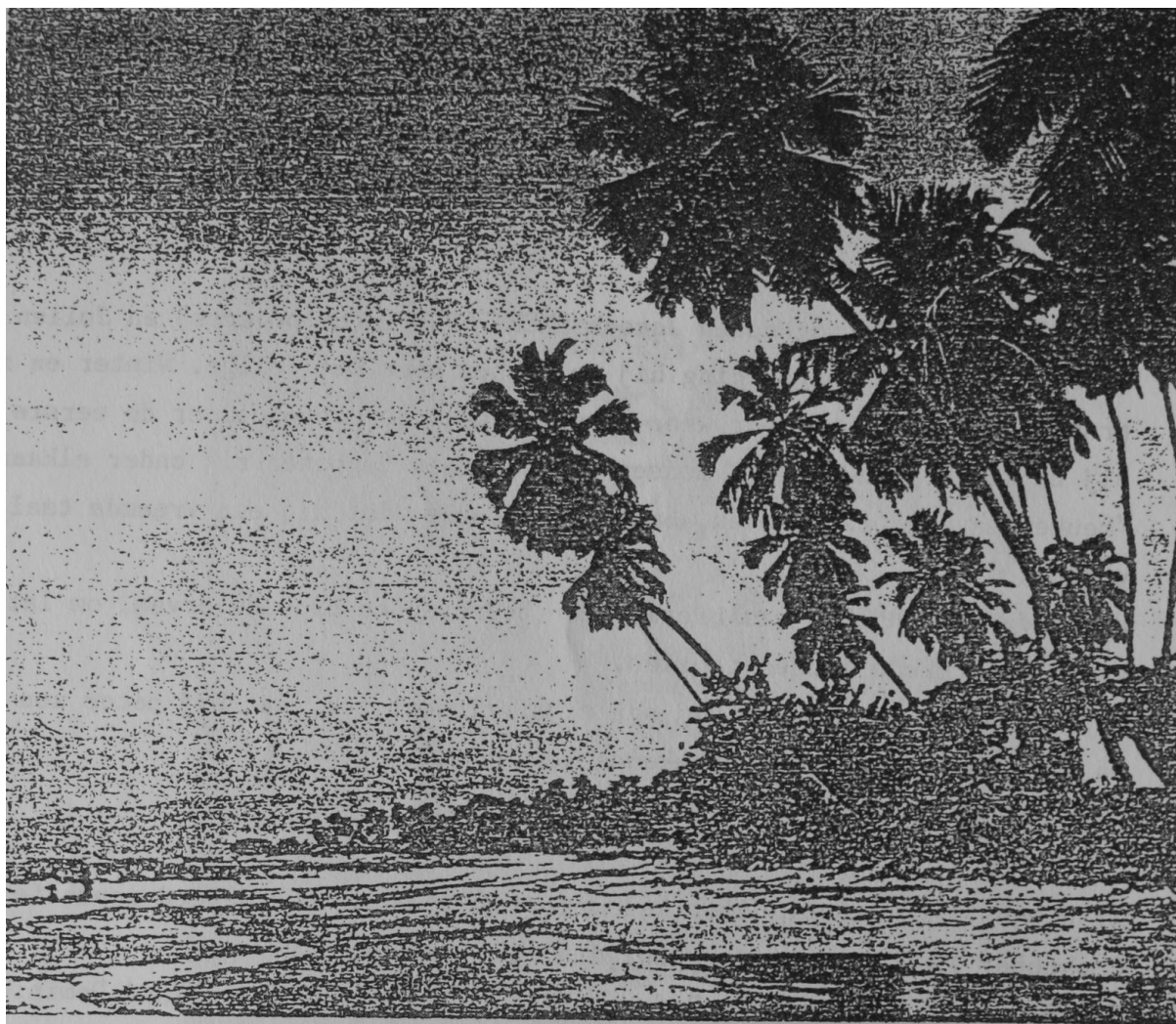
De keuze viel op Gustaaf TAVERNIERS, die zich kandidaat had gesteld, op 6 oktober 1908 kwam hij op het eiland aan en werd verbonden bij de missiepost van Roseau.

Hij maakte er zich zeer verdienstelijk en trachtte de toverpraktijken van de Vaudou tegen te gaan. Hij droeg zijn mis op in de kathedraal van Roseau en bezocht de inlanders die in de savanne woonden en op de rietsuikervelden werkten. Hij telde vele vrienden op Dominica.

Toen hij na de eerste wereldoorlog voor de eerste maal in verlof kwam, heerste er grote belangstelling te Hoegaarden om de pater te zien, die ginds op dat verre eiland leefde.

Tijdens dit verblijf in zijn geboortedorp ging hij zijn jeugdvriend, Julien VAN NERUM in 't Nieuwhuys groeten, die zijn vader als zadel- en gareelmaker had opgevolgd. Zij spraken over hun schooltijd en het keuken latijn.

Ook Dr. SMEESTERS kreeg zijn bezoek, die ondertussen voorzitter was geworden van de Matigheidsbond te Hoegaarden.

Een baai op Dominica

Broeder Calixtus

En weer vertrok hij naar Dominica voor een tweede missie-termijn.

Zijn broeder Edmondus (°28 juni 1883), die op 25 december 1904 te Beauplateau (Thillet) zijn intrede bij de Redemptoristen had gedaan onder de naam van "Broeder Calixtus" was ook naar de Antillen vertrokken.

Zij deden er wonderwerk en brachten krediet over hun naam.

In 1932 kwam Gustaaf TAVERNIERS voor een tweede verlof naar huis en hield in de Warande te Hoegaarden een voordracht voor de leden van de Matigheidsbond.

Hij vertelde er over zijn missiepost van

Roseau en over het volk van Dominica, dat hij had leren beminnen.

Op 14 november 1932 vertrok hij terug voor een derde verblijf op het eiland. Hij reisde af naar St. Nazaire en scheepste er op 17 november in aan boord van het stoomschip "Pellevin Latouche", dat hem terug naar de Engelse Antillen bracht.

In 1936 werd zijn broeder Edmondus door de malaria aangetast en terug naar België gebracht, waar hij te St. Truiden bij een heelkundige ingreep op 2 september van datzelfde jaar overleed.

Het was een zware slag voor de moeder TAVERNIERS, die toen nog leefde en haar derde kind verloor.

Haar dochter Louise was op 3 jarige leeftijd gestorven en in 1897 overleed haar oudste zoon Henri (°1880), die op 16 jarige ouderdom leerling was bij de militaire school te Bouillon. Na zware oefeningen had hij, door oververhitting gevolgd van koude een longontsteking opgelopen, die hem in de dood sleepte.

En twee weken later stierf ook haar 6 jarig zoontje Alfons.

Op de Antillen ging ondertussen het leven verder en werd het missiewerk van Pater Gustaaf TAVERNIERS bekroond. Hij werd tot Kanunnik benoemd van de Kathedraal van Roseau. De inlanders brachten hem hulde en zijn benoeming werd devotelijk gevierd.

Feest op DOMINICA

Oct. 8

Oct. 8

GEDACHTENIS

1900

1950

VAN DE
50ste VERJAARDAG
DER KLOOSTERGELOFTE
VAN DE WELEERW. PATER
GUSTAAF TAVERNIERS
REDEMPTORIST.

Zalig zijn zij die wonen in uw Huis.
O HEER: Zij zullen U loven in eeuwig-
heid. Ps. 83/5.

Moder van den Altijdlevenden Bijstaad
bekom mij de genade der Volharding.

Gustaaf Taverniers.
Redemptorist.

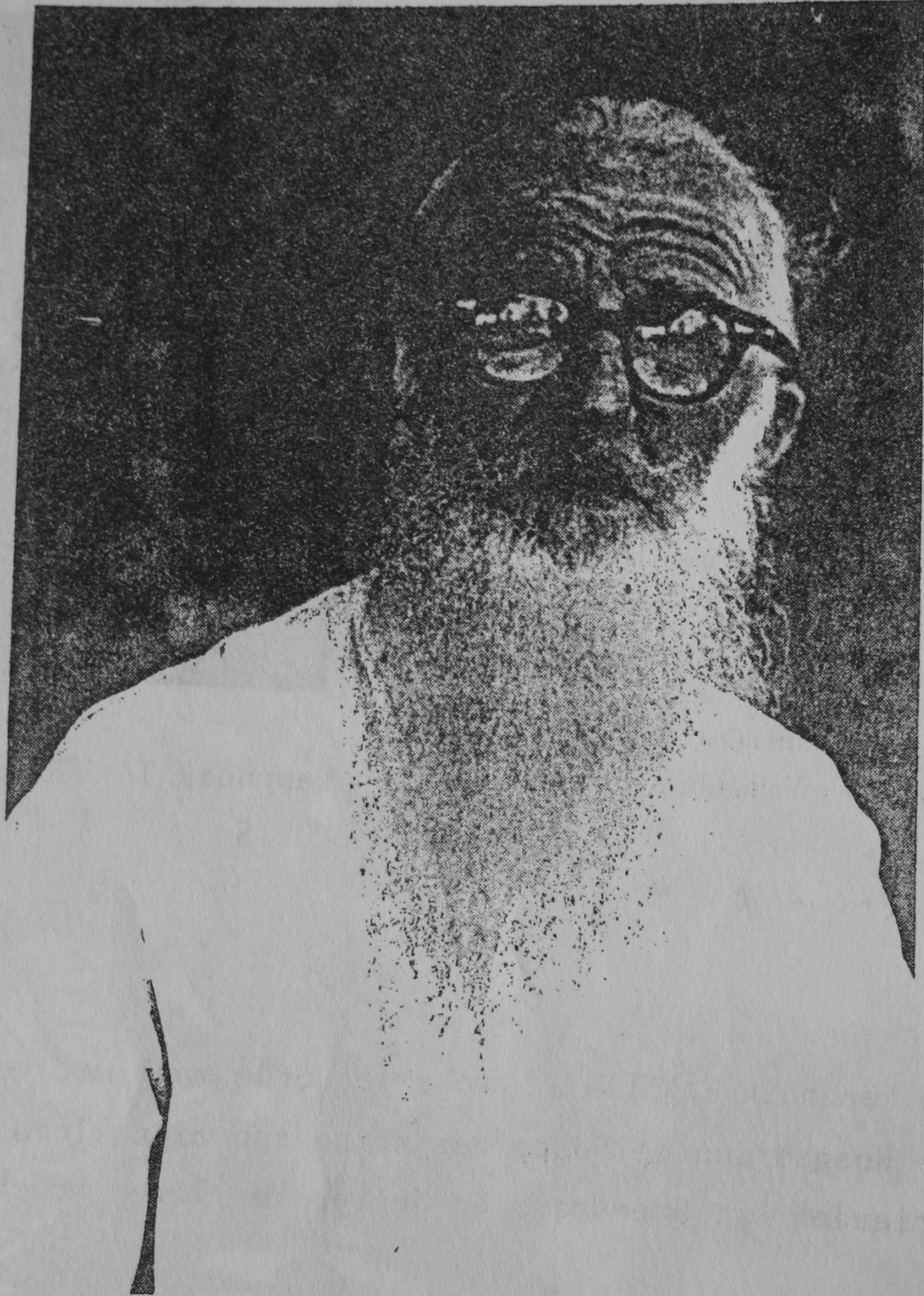

Kanunnik TAVERNIERS met Monseigneur
MORIS

In 1950 kwam Kanunnik TAVERNIERS voor de derde maal met verlof en vierde op 8 oktober te Hoegaarden de 50ste verjaring van zijn kloostergelofte. Zijn jeugdvrienden Dr. Smeesters en Julien Van Merum brachten hem hun gelukwensen.

Maar toen Kanunnik Gustaaf TAVERNIERS voor de vierde maal naar zijn missiepost vertrok, kon niemand vermoeden dat zij hem nooit meer zouden weerzien, want hij stierf op Dominica op 23 juli 1951. Wanneer de droevige mare doordrong heerste er te Hoegaarden en op Dominica grote droefheid.

Een groot man en een goede vriend was heen gegaan, maar anderen zetten zijn werk voort, want zijn missionarisschap had te Hoegaarden navolging gewekt.

Pater Marcel DEBROECK

Zo hadden de gebroeders Henri en Leon BRASSEUR onderscheidelijk in 1912 en 1918 te Beauplateau (Thillet) hun intrede gedaan bij de Redemptoristen.

Henri geboren in 1894 die missionaris werd en Leon geboren in 1900 die te lande bleef, waren zonen van François BRASSEUR en Lidie Judith VAN AUTGAERDEN uit de Koffiestraat en kleinzonen van Henri BRASSEUR en Marie Thérèse CHRISTENS en van Henri VAN AUTGAERDEN en Rosalie VAN AUTGAERDEN.

Henri BRASSEUR stond in de Orde bekend onder de naam van "Broeder Casimir" en was van in 1919 tot 1928 missionaris in Canada en vervolgens in Kongo tot 1939. Daar verbleef hij met vijf man op de missiepost van Tumba (187 km. hoger dan Matadi). Zij hadden er een kerkje een klooster en een school met 300 leerlingen. Na 20 jaar missieleven kwam hij terug naar België en nam zijn intrek in het klooster te St. Truiden.

Daar vertoefde ook zijn broer Leon die er op 7 december 1963 overleed. Henri BRASSEUR stierf te Leuven op 5 juni 1972.

En ten slotte had men ook nog Marcel DEBROECK, die zich tot het missieleven groepen voelde.

Hij werd te Hoegaarden geboren op 19 februari 1896, als zoon van Odolf DEBROECK onderwijzer en handelaar in de Knorrestraat en Eudolie CHRISTIAENS en als kleinzoon van Renier DEBROECK en Marie TROOST en van oud-burgemeester Jean François CHRISTIAENS en Rosalie VAN AUTGAERDEN (zuster van Henri VAN AUTGAERDEN hierboven vermeld).

Zodoende was Marcel DEBROECK de kleinkoos van de gebroeders BRASSEUR en via zijn grootmoeder Marie TROOST, koos van Dr. Joseph SMEESTERS.

Hij was broeder van Scheut, werd in 1922 tot priester gewijd en vertrok in 1923 naar Kongo. Hij verbleef eerst in Tumba en later op de missiepost van Mankanza.

Het afvaren van de Kongostroom en zijn bijrivieren, om in de afgelegen dorpen een bezoek te brengen, was zijn geliefdskoosd werk. Hieromtrent schreef hij ons een brief in 1970, waaruit hieronder een uittreksel, waar we hem zelf aan het woord laten.

"Heel ons missiegebied is waterstreek, dus geen hinder van auto's en autowegen. Mankanza is de eerste gestichte missiepost. De eerste paters kwamen hier toe in 1889 en de eerste zusters in 1896. Deze mensen hadden het in het begin zeker niet gemakkelijk. In vergelijking met hen, zijn wij hier renteniers.

De vijftien eerste jaren stierven er 17 paters, broeders en zusters, op het kerkhof zijn 19 graven, de oudste die stierf was 35 jaar, al de andere waren jonge mensen van 22 tot 27 jaar. Dat waren helden.

Wij danken God om het leven van

PATER MARCEL DEBROECK

missionaris van Scheut

geboren te Hoegaarden	19 februari 1896
priester gewijd	24 september 1922
naar Zaïre vertrokken	11 september 1923
overleden te Mankanza (Zaïre)	7 augustus 1981

De droom van pater Marcel was : te mogen sterven en begraven worden in Mankanza, waar hij zovele jaren geleefd en gewerkt heeft. Dit was voor hem zo maar geen inval, maar een teken van een diepe overtuiging : hij was missionaris uit één stuk ; een missionaris is missionaris voor het ganse leven, hij wordt een man van het volk dat hem aangenomen heeft. Het is dan ook normaal dat een missionaris wil sterven en begraven worden bij zijn volk. Inderdaad, pater Marcel was echt een man van Mankanza geworden, een Zaïrees met de Zaïrezen. De mensen van Mankanza hebben dit heel sterk gewaardeerd, ze hebben hem aangenomen als één van hen.

Bijna zestig jaar heeft pater Marcel in Zaïre gewerkt. Slechts drie keer is hij op verlof naar België gegaan. Vele jaren heeft hij zich gewijd aan de opvoeding en de vorming van de jeugd in de « groupe scolaire » van Alberta. Talrijke oud-studenten zijn fier op hem en vereren hem als hun vader.

Pater Marcel was een diepgelovig priester ; een man van gebed, hij had een grote godsvrucht tot O.-L.-Vrouw ; en hij was een man van een onvermoeibare apostolische ijver. Tot zijn tachtig jaar ging hij op reis op de Zaïrestroom en zijn rivieren om de mensen in hun dorpen te bezoeken en het was voor hem een harde klap toen zijn oversten hem vroegen daarmee te stoppen omdat het te gevaarlijk was voor zijn leeftijd. Maar die laatste jaren heeft hij onvermoeibaar zijn diensten aangeboden op de parochie zelf van Mankanza. Hij was er de raadsman van de vele mensen die bij hem een praatje kwamen slaan. Hij was er vooral de vriend van de oude mensen, de armen, de sukkelaars, de zieken ; hoevelen van hen heeft hij niet geholpen ! Zij vooral verliezen bij zijn heengaan een grote weldoener.

Pater Marcel is altijd jong van hart gebleven, een optimist. Daarom was hij ook een gelukkig mens. Dank u, Marcel, voor dit rijk-gevulde leven, voor uw missionaris-getuigenis.

Dit huldeschrift belicht duidelijk het zielewerk van Pater DEBROECK in Mankanza

Onze missie is heel schoon. De prachtige kerk werd voltooid in 1905, ons woonhuis in 1904 en 1908. We nodigen U uit, U zult een fraaie kamer hebben.

Ik vertelde U reeds dat we een watermissie zijn. Voor enkele dagen kwam ik terug van een dorpsbezoek in het binnenland. Ziehier het relaas.

We vertrokken aan de oever van de stroom met een prachtige prauw (uitgeholde boom, 8 meter lang en ruim 1 meter breed). Het is een stevig bootje dat vrij goed vaart. Met een buitenboordmotor kon Jef (mijn inlandse assistent, metser, keukenpiet, chauffeur en visser) volle gas geven met de 6 PK motor.

Tot Lasengo (45 km. stroomopwaarts) vaarden we aan 10 km. per uur, met weinig benzineverbruik.

Eens in Losengo vaarden we langs een moluka (een waterweg in het moeras) 75 km. ver tot aan het dorp. Steeds bos en gezien er niet veel water is, moesten we de motor uitschakelen, dan gebruikten we de duwstok (montumu genaamd).

Jef en een tweede inlander duwden. We bleven in het bos slapen. Erg is dat trouwens niet. Er zijn wel luipaarden, maar die hebben genoeg ander vlees, zoals wilde varkens, antilopen enz... Een klein vuurtje is genoeg om ze op afstand te houden.

Rond 4 uur 's morgens vertrekken we. Nog een paar uren met de duwstok en dan terug met de buitenboordmotor.

Omstreeks 7 uur kwamen we in het eerste dorp aan, waar een dorpsschool is met drie klassen. Groot feest voor groot en klein en na een kort onderricht werd de H. Mis opgedragen. We bleven er drie dagen. De kleine omringende dorpen tellen een 300 tal inlanders.

Zo gingen we dan van dorp tot dorp tot we aan de Ngiri rivier kwamen, een zijrivier van de Oubangui, waar ook een reeks dorpen liggen. In een paar hiervan bleven we 2 à 3 dagen.

's Morgens kwamen we toe, in de namiddag volgt onderricht, dan gebed en biecht, wijl rond de avond enkele ouderen bij ons komen zitten, om te praten wat hun aanbelangt en waaraan zij alle aandacht besteden.

Op zeker ogenblik waren wij ongeveer op 120 km. van de missiepost verwijderd. Bij het terugkeren deden wij de overblijvende dorpen aan.

In het laatste dorp hadden we een 60 km. terugreis achter de rug.

Dan sliepen we weer eens in het bos, op een open plaats. Daar kwamen nog inlanders bij ons, drie moeders ieder met 2 à 3 kleine kinders. Zij installeerden zich met hun muskietnet en een mat op de grond. Zij vroegen als wij niets nodig hadden. Ze hebben zelf niet veel; maar ze zijn gelukkig als ze iets krijgen, doch zij delen ook zelf mee. (zie Alpaïdis n°21 van 1970)

Pater Marcel DEBROECK is een week ziek geweest en stierf te Mankanza op 7 aug. 1981. Hij werd op zijn wens door de inlanders met de grootste eer ter plaatse begraven, als laatste dankbetuiging. De begrafenis werd bijgewoond door zijn Provinciaal Overste uit Budjala Yakamba Eerw. Pater Jos Das, en ook door zijn schoonbroeder, deken J;R. Mattheeussens.

D A N K B R I E F

van Pater Marcel Debroeck Missionaris
in Zaïre voor de giften van de Hoegaardiers die
het hem mogelijk hebben gemaakt een nieuwe bui-
tenboordmotor aan te kopen

Mankanza 8 februari '74

Beste Medeburgers,

Wat was ik gelukkig toen ik vernam wat ge allemaal gedaan
hebt om me te helpen in ons apostolaat.

Beste vrienden allemaal van ganser harte dank, veel keren
dank. Weest allen overtuigd dat ik dat geen dag zal vergeten.

Waarlijk, we zijn en we blijven Hoegaardiers, waar men ook
zou leven. Het bewijs daarvan hebt ge geleverd.

Mijn mensen der dorpen zullen verwonderd kijken als ik bij
hen toekom met een nieuwe vaarder. Weest overtuigd dat ze, bij 't ver-
nemen hoe dat daar kon komen, op hun inlandse manier er hun dank aan
U allen, en hun vreugde, luidruchtig zullen manifesteren. Ze kennen U
trouwens een weinig. Die hier soms op mijn kamer moeten zijn zien daar
de grote photo der kerk en er aan vast mijn lidkaart van 't museum
Van Nerum.

Nogmaals van harte dank. Hoe graag had ik ieder à part be-
dankt, maar dat zou een heel probleem zijn hier. Aan allen nog eens
van harte dank.

Mogo de goede God U allen zegenen en ook Uw goedheid lonen.

Lêve het Museum Julien Van Nerum !

Lêve Hoegaarden en al de Hoegaardiers, dus ook mij zelf.

Pater Marcel

" De klène rosse Christions aat de Knorrestroat"

hier in Zaïre : N a t a m o n d o n g a

250ste verjaardag

Confrerie der V geslachten beheerste Hoegaarden

"Op heden desen 9 sbris 1741 compareerden int pastoreelhuse tot Hoegaerden binnen dese Vryheyt, residerende en naerge-noemde getuyghe ende persone-lyck ... Carlo van Nerum, Henricus Hoebanck, Henricus Struys, Servatius Sweerts ende Hubertus Sweerts, wethouders tot Hoegaerden welcken comparanten hebben verklaart te fundeeren ten dage, maanden ende jaere voors eenen bestiers offte Hoofttrade te appli-cessen den testamente gesigneert Henricus Peeters".

Tot daar een fragment uit een document dat precies 250 jaar gele-den in Hoegaarden werd opge-steld. De confrerie der V geslachten ontstond in 1741 uit de testa-mentaire studiebeursfondatie van Landdeken H. Peeters, ten voor-dele van de nakomelingen uit de geslachten C. Van Nerum, H. Hoebanck, H. Struys, S. Sweerts en H. Sweerts, allen afstammende uit de gemeenschappelijke voor-ouders Servatius Sweerts en Catha-rina Peeters (zuster van de Land-deken) en allen behorend tot het stamhuis der Sweertsen.

De Landdeken zal niet vermoed hebben dat hieruit een confrerie zou ontstaan die reeds een paar eeuwen zijn stempel heeft gedrukt op het maatschappelijke en gods-diensige leven in Hoegaarden.

De vijf waren allen grote grond-eigenaars en rijke brouwers die, zonder tot de adel te behoren, als de meest vooraanstaande ingezetenen van hun dorp werden be-schouwd.

De vijf geslachten zetelden als wethouders in de Regentie en Dorpsraad, deelden het schepen-amt met de machtige en bevoor-rechte brouwersgilde, waarin zij de scepter zwaaiden, beheersten de corporatie van herbergiers, hielden de teugels van het kerkgezag in handen, benoemden de kapitein van de dorpswacht, duidden hun vertrouwensmannen aan in het Weldadigheidsbureau, controleer-den alle doorporekeningen en maak-ten overal de wet.

Gesloten kring

De V geslachten van Hoegaar-den leefden niet als te Brussel in gesloten kring en waren aan de strengste voorwaarden onderwor-pen. Zij zwerden trouw aan het bisschoppelijke gezag van Luik, aan het Rooms Katholiek geloof, aan de wetten van het Sweertshuis

De afstammelingen van Servatius Sweerts en Catharina Peeters stroomden van heinde en verre toe om de 250ste verjaardag van hun confrerie te vieren.

Confrerie zwermt uit over Europa

Weinige families in Vlaande-ren kunnen bogen op zo'n rijke traditie als de afstammelingen uit het geslacht Sweerts. De schier onbegrensde macht van deze familie in Hoegaarden tij-dens de achttiende eeuw be-hoort weliswaar tot het verle-den, maar het kan moeilijk ont-kend worden dat de familie nog steeds een toonaangevende rol in de biergemeente speelt, zij het dit keer eerder op het cultu-rele vlak.

"Wanneer in 1961 de herop-standing van de confrerie der Gulden Lelie plaats vindt, is dat een grote verdienste van Hu-

bert Van Nerum", zegt burgo-meester Huon. "Hij slaagt erin om de vijf geslachten opnieuw bijeen te brengen. De opdracht wordt meer cultureel en een klaarmakende opgave wordt het Hoegaards bier mee te helpen uitdragen".

"De ganse Hoegaardse ge-meenschap werd erdoor aange-stoken, zodat het Hoegaards bier de ganse wereld verover-de".

Het lokaliseren van de ver-blijfplaats van de leden der con-frerie is in ieder geval een werk van lange adem geweest. Zij zwermden immers uit over gans

België en Nederland. In Duits-land kwam men terecht in Nie-derheim en ook in Montpellier in Frankrijk werd een lid gevon-den. De verste neef bevindt zich allicht op de Nieuwe Hebriden.

Tijdens de viering van het 250-jarig bestaan van de confre-rie werden een aantal aanstel-lingen verricht volgens de ritue-le regels van het voorgeslacht. Daarbij werd Ere-Ambassa-deur Georges Pittevis be-noemd tot bijzittend Eredeken, Marcel Joseph gekroond tot Hoofddeken en Patriarch der V Geslachten en Marcel Van Ne-rum tot Stam- en Ouderdoms-deken der Gulden Lelie.

aan de erfeniswet van de contre-rie.

Rond 1780 hadden de geslachten zich tot vijf renderende familiegil-den ontwikkeld. Wellicht lieten zij zich inspireren door Bransche en Leuvense geslachten. In ieder ge-val stelden zij in Hoegaarden een bijna dictatoriale macht en een onbetwistbaar gezag in.

Zij kregen met dorpswisten en onlusten af te rekenen, terwijl de revolutionaire oppositie in 1789

zelfs een machtsgreep tegen de Regenten en Wethouders uitlokte. Bij de invoering van de nieuwe decreten van de Franse Republiek werden de notabelen onttroond en de confrerie verboden.

Tijdens het Keizerrijk werkten zij zich terug aan de macht. Hun alleenheerschappij had veel van haar vroegere luister verloren, of-schoon zij in alle instellingen en nieuwe stichtingen vertegenwoor-digers telde. Ingevolge onderlin-ge veten viel de confrerie uit me-

kaar om in 1870 een roemloze dood te sterven. Alleen de Van Nerum-gilde bleef verder bestaan, maar zou wegens familietwisten eveneens rond 1908 verdwijnen.

In 1961 werd de heropstanding van de Gulden Lelie bewerkt, waaruit in 1965 het Museum Van Nerum zou ontstaan, die de weder-geboorte van de oude Confrerie beoogde. Na tal van moeilijkheden werd in 1970 de Confrerie opnieuw in leven geroepen.

250 jaar Confrerie der V Geslachten Verzameling in Hoegaarden, dorp van de voorvaderen

HOEGAARDEN — In het brouwersdorp werd de 250ste verjaardag gevierd van de „Confrerie der V Geslachten”. De confrerie in 1741 ontstond uit de testamentaire studiebeursstichting van Landdeken Peeters ten voordele van de nakomelingen uit de geslachten Servatius Sweerts, Hubertus Sweerts, Carolus Van Nerum, Henricus Hoebanckx en Henricus Struys, die afstammelingen waren van Servatius Sweerts en Catharina Peeters (de zusster van de Landdeken).

Het waren allen grootgrondbezitters en rijke brouwers, die als doel hadden het bewind in Hoegaarden in de eigen families te houden. Zij zetelden als wethouders in de Regentie en in de Dorpsraad en zij zwaaiden de scepter in de machtige brouwersgilde.

De V Geslachten leefden, net zoals de Confrerie in Brussel, in een gesloten kring en volgens de strengste regels. Zij zwoeren trouw aan het bisschoppelijke gezag van Luik, aan de Rooms-Katholieke Kerk en aan de wetten van het huis Sweerts, waaruit zij ontsproten.

Rond 1780 hadden de toonaangevende geslachten zich ontwikkeld tot vijf renderende familieginlden, met name de zwarte merel (S. Sweerts-geslacht), 't groene klaverblad (H. Sweerts-geslacht), de gouden lelie (C. Van Nerum-geslacht), 't zilveren zwaard (H. Hoebanckx-geslacht) en de zilveren struisvogel (H. Struys-geslacht). Elk van deze geslachten stelde eigen gildewetten op en bleven in confrerieverband beheerd door de hogere Sweertsraad.

Tijdens de ontvangst op het gemeentehuis werd burgemeester Frans Huon aangesteld als beschermheer van de confrerie. Hij kreeg zijn aanstellingsoorkonde en zijn bijhorende medaille uit handen van de nieuwe hoofddeken Marcel Joseph.

L.T.

Dictatoriale macht

De familieginlden hadden hun eigen hoofd- en gildedekens, hun keurheren, hun eigen stamhuizen, wapenboek en jaarkalender, hun gildebanieren, familierelieken, braken, rangtekens, scepters, bekers en schrijn. Zij stelden in Hoegaarden een bijna dictatoriale macht en onbetwistbaar gezag in. Zij kregen te maken met dorpswisten en onlusten, terwijl de revolutionaire oppositie in 1789 zelfs een machtsgreep deed tegen de regenten en de wethouders.

Bij de invoering van de decreten van de Franse Republiek werd de confrerie verboden en de vijf geslachten vormden zich om tot broederschappen. Zij gingen over tot een samenzwering, zodat zij zich na de besloten tijd van de Franse Revolutie weer aan de macht konden werken. Hun vroegere alleenheerschappij had evenwel een flinke deuk gekregen. Naast enkele opflakkingen begon de confrerie te wankelen en ingevolge onderlinge veten, stierf ze rond 1870 uit. Alleen de gilde Van Nerum bleef bestaan, maar ook die verdween wegens familietwisten rond 1908.

Heropstanding

In 1961 echter werd de heropstanding van de Gulden Lelie, dit is de gilde Van Nerum, een feit. Zij zette alles op alles om de oude confrerie te laten herleven, hetgeen lukte in 1970. De confrerie heeft haar eigen tijdschrift „Familieschoon”, houdt afstammelingsfeesten en leeft in besloten kring de eigen ritus na.

Bij de 250ste verjaardag kwamen een paar honderd afstammelingen van de vijf geslachten in het dorp van hun voorvaderen samen. Sommigen wonen nog altijd in Hoegaarden, anderen kwamen van elders. Tijdens de bijeenkomst werd o.m. hulde gebracht aan Robert I Van Nerum, de hoofddeken van de confrerie, die enkele tijd geleden overleed. Als zijn opvolger werd Marcel Joseph aangesteld, uit het geslacht van de Hoebanckxen.

L.T.

HET VOLK

15/10/91

TOERISME INFO

IN HOEGAARDEN

VLAAMSE TOONTUINEN v.z.w.

**VLAAMSE
TOONTUINEN**

Een model voor iedere tuin

Kapittelhuis
Houtmarkt 1
3320 Hoegaarden

De Vlaamse Toontuinen in Hoegaarden
Het andere rekreatiedomein

Wie ooit de Kasteeltuinen van Arcen in Nederland zag, of de Modeltuinen van Rob Herwig in het ook al Nederlandse Lunteren bewonderde, moet wel met enige teleurstelling aan Vlaanderen gedacht hebben. Een braak liggend Vlaanderen als het om tuinkultuur ging.

Met de Vlaamse Toontuinen kwam daar verandering in. Marktonderzoek had uitgewezen dat er effectief een nood was aan een dergelijk rekreatiedomein. Vele Vlamingen zochten inspiratie voor hun tuindromen in Nederland, de boekenmarkt wordt nog altijd overspoeld met "groen-uitgaven" en de tuin- of lentebeurzen schieten als paddestoelen uit de grond.

We schrijven 1986. De VZW Vlaamse Toontuinen stapt naar het kabinet Geens, vraagt en krijgt logistieke en financiële steun. Vijf jaar later opent de premier op 29 juni 1991 de Vlaamse Toontuinen in het riante Hoegaardse Kapittelpark.

Het aan z'n lot overgelaten 4 ha. grote domein werd volledig herdacht en hertekend door D + A uit Sint-Pieters-Leeuw, 's lands meest gerenommeerde studiebureau ter zake. Eeuwenoude bomen als kathedralen "herleefden", toonden weer hun grandeur. In dat betoverend decor werden alsnog 9 tuinen aangelegd. Het is slechts een begin. Je vindt er ware juweeltjes van Vlaamse tuinbouwkunst. "Wat we zelf doen, doen we minstens even goed als onze burenen". Een stadstuin, serretuin, patiotuin, ... te kust en te k(1)eur en wondermooi ingepast in het volledig opnieuw ingezaaide Kapittelpark mét bloemenweide én piknikgazon.

Bij het imposante park hoort het Kapittelhuis. Gerestaureerd door gemeente en VZW Vlaamse Toontuinen : in dat statige herenhuis uit de 18de eeuw met op een hete zomerdag die typische verfrissende koelte, eigen aan dat soort huizen, kan je lekker zitten genieten van typisch Vlaamse schotels, gelardeerd met Mozart, Vivaldi of een Pavarotti. En dan is er die sfeer. In het Kapittelhuis konverseert men gedempt met eerbied voor het geluid van de stilte. In de Toontuinen haast men zich langzaam, levend op het ritme van de natuur. Maar, is het ten slotte die natuur niet die de Vlaamse Toontuinen pogen te verheerlijken ?

PRAKTISCH :

- De Vlaamse Toontuinen liggen aan de Houtmarkt, in het centrum van Hoegaarden, naast de monumentale Sint-Gorgoniuskerk.
- De toegangsprijs die 150 fr. bedraagt, wordt in het openingsjaar gereduceerd tot 100 fr., inclusief een Witte van Hoegaarden.
- Gepensioneerden en duivenliefhebbers betalen slechts 75 fr., ook met een "Hoegaards" bovenop.
- Kinderen onder de 12 jaar : gratis toegang.
- De Vlaamse Toontuinen zijn doorlopend te bezichtigen vanaf begin april tot begin november.

Het Kapittelhuis is doorlopend open.

Johan ROGGEN
Public Relations
Vlaamse Toontuinen

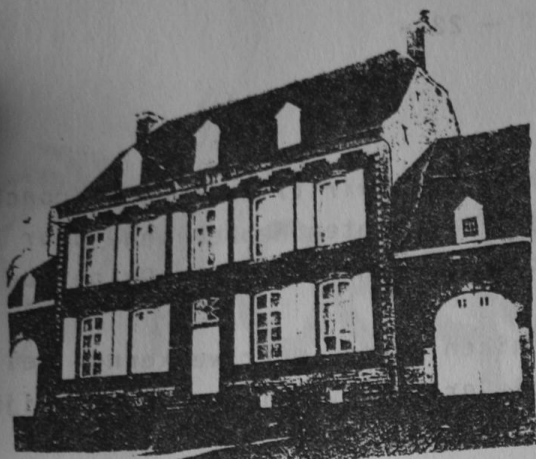
Tel. 016/76 78 43

Fax 016/76 79 19

Een projekt mee gerealiseerd door :

Amana
Bekaert
Brico GB
Broerwerij Hoegaarden
Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet
D + A planning - Landinrichting
De Ceuster, organische meststoffen
De Nationale Loterij

De Vlaamse Regering
S.A. Dolomie de Villers-le-Gambon
Electrabel - Aardgas
ELMA-OBREG (tuinverlichting)
IBM
Marlux Garden
Mini Flat
Toro

Onweerdigh

bij - geloof

IN HET HOEGAARDSE KAPITTELUYS

In het kerkarchief van Hoegaarden, tussen oudetestamenten, jaargetijden enz; bevond zich een "oudt boexken", waarschijnlijk nagelaten door Plebaan Jan Van der Putte (°1635 +1712), met aantekeningen over het Kapittel en de aldaar heersende wantoestanden en misbruiken, door de kanunniken bedreven tussen de jaren 1663 en 1684.

Later zou Deken Henricus Sweerts (°1708 +1785), die met de Kapittelheren overhoop lag, er een los blad bijvoegen, getiteld,

" Het desolaete by-geloof van de Canonicken".

Met misprijzen beschreef hij "wat up 7 july 1777 ten huysse vant Capitte is gepasseert".

De tekst luidde als volgt :

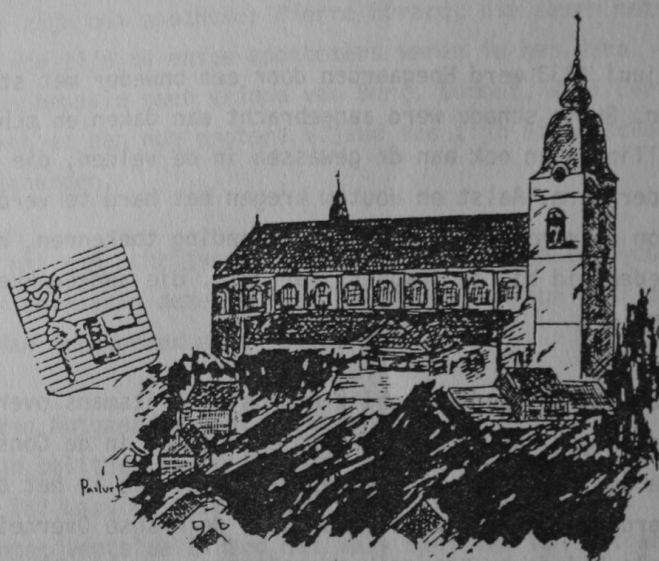
" 7 Canonicken vast-houdende elck eene fakkel en aen malckander gebonden met eenen zeel van 7 knopen, hebbe, geplant elck hunnen boom in heptagoen (zevenhoekig), hunne naem gevende ende verbeeldende eene deugdsaemheyd.

Voorts syn die Canonicken 7 maels biddende en zingende rond elcken boom gegaen en so 7 daeghen tereke .

Up die 7ste dagh hebben dieselve Canunicken op eenen steenen tabernacle, 7 faizanten als offerbeesten geset, ende eenen feestmaal gehouden van 7 gerechten met up den disch eene girandole (kandelaar) met 7 armen.

$\circ + \circ + \circ + \circ + \circ + \circ + \circ + \circ + \circ + \circ$

Hoegaardse

Gemeente politiek

1830 - 1990

Op 26 juni 1833 werd Hoegaarden door een onweder met sterke hagelbollen getroffen. Grote schade werd aangebracht aan daken en schouwen, aan vensters en stallingen en ook aan de gewassen in de velden, die gans vernield werden. Bijzonder Nerm, Aalst en Houtem kregen het hard te verduren. Wegens geldgebrek kon de gemeente geen schadevergoeding toekennen, hetgeen terug nieuwe ontevredenheid bij de inwoners verwekte, die aangewakkerd werd door de "Alliantie".

Dit jaar was ook oud Kanunni k Ambrosius Tritsmans overleden. Hij had nauw met Coenegras, Van Nerum, Sweerts en anderen in de Conspiratie gewerkt tijdens de Besloten Tijd. Burgemeester Dumont die in het oud Kapittelhuys woonde, waaruit TRitsmans zo brutaal door de Franse Overheid was verdreven, had meermaals bij de ex-Kanunnik aangedrongen, om te weten te komen waar het oud gemeente-archief was naar toe gegaan.

Samen met ex-griffier Ant. Balh. Sweerts, had Tritsmans immers de documenten doen verdwijnen die in 1795 niet in handen mochten vallen van de toenmalige Republiekeïnse bewindsploeg, onder notaris Van Autgaerden .

Met de jaren was dit aan de oren gekomen van Dumont, maar TRitsmans bleef zwijgen als een graf, hetgeen de burgemeester hem ten zeerste kwalijk nam.

Toen pstoor Sweerts, Coenegras en Dr. Van Nerum het verzoek richtten, om deze laatste oud-Kanunnik die te Hoegaarden was blijven wonen, een eregraf te schenken op kosten van de gemeente, had Dumont hen gewoon afgezwiept met de woorden " Rien pour les ci-devant Chanoines ". De oude vrienden van de Kanunnik bekostigden het graf met eigen centen, terwijl pastoor Sweerts hem een Eredienst schonk, zoals te Hoegaarden nog nooit was gebeurd.

Op 1 juli 1833 was "Sieur" Hermans, chirurg en vroedman overleden, wijl chirurg Bary naar Waver en dokter Remi Billen naar Brussel waren verhuisd. Ook dr. Janssens was ondertussen verdwenen, zodat Hoegaarden zonder geneesheer zat. Het waren de chirurg Libau, dr. Jean Bapt. Van Nerum (zoon van brouwer J. Bt. Van Nerum en neef van assessor Van Autgaerden) en chirurg vroedman François Maillet die in augustus 1833 hun plaats innamen, later rond 1836 gevolgd door dr. Jan Bt. Godts.

De enige hoegaardier hiertussen was dr. J. Bt. Van Nerum, die zeer goede relaties had met zijn oom apotheker Pierre Evrard, die samen met Crampen en Lenaert rond die tijd de enige apothekers waren in het dorp.

Dr. Van Nerum was bepaald geen vriend van Burg. Dumont, wijl Evrard effenaf zijn vijand was en een nog grotere vijand van zijn eigen schoonbroeder assessor Van Autgaerden.

Dit vernamen we uit een schrijven van 24 april 1834 opgesteld door sekretaris Lodewijckx en waarin deze schreef "om reden van hun patriotisme" (door hun werd Van Autgaerden en C^o bedoeld)

Evrard had aan Van Autgaerden plat verweten dat hij een "schelm en bedrieger was, die zijn politiek geknoei achter de rug van Dumont bestopte, omdat hij zelf te laf was, de verantwoordelijk ervan te dragen".

En aan zijn klanten vertelde Evrard het vals spel dat Van Autgaerden speelde, om het volk te bedriegen en hun centen af te nemen om de "Jan" uit te hangen en zichzelf te verrijken. Het volk slikte al wat mijnheer de apotheker hun gaf en zegde.

Op 9 mei 1834 kwam de genadeslag. Burgemeester Dumont, op aanraden van zijn grijze Eminentie Van Autgaerden, had in een schrijven aan de District-commissaris laten weten, ingevolge een omzendbrief tot het klaseren en bewaren van monumenten en kunstgebouwen, dat ⁱⁿ Hoegaarden geen enkel gebouw of monument bestond, waardig om de aandacht van de Regering te trekken. Hij vergat de St. Gorgoniuskerk, het oud Kapittelhuys met de vroegere Pastoorshoeve (later Arendsnest genaamd), de Pastorij, de kerkjes van Overlaar en Hoksem, Houtem enz... Alles wat voor de inwoners heilig was en aan de voorouders herinnerde.

De inhoud van dit schrijven was uitgelekt en verspreidde zich als een vuurtje.

Het volk stond tegen Dumont en Cie op en verweet hem "Ketter en anti-klerikaal te zijn, want de mooiste gebouwen te Hoegaarden raakten aan het kerkelijke, waarvan de Radikalen vijanden waren.

Vanaf 1834 brak een vinnige reactie uit tegen de gemeente-administratie. Ziehier hoe Dr. Jan Bt. Van Nerum deze in zijn memorieschriften schreef:

" Dejà dans le courant de 1834 une réaction assez vive se déclarait contre la nouvelle administration d' Hougaerde; elle ne fut que s' accroître en 1835".

De lont was ontstoken.

Nochtans had Dumont in maart 1835 nog getracht zijn populariteit terug te winnen, door de instelling van een wekelijkse marktdag.

Maar het was te laat, de lont had reeds vuur gevat.

Een galakoets werd besteld bij Charles Godfriaux te Goetsenhoven en overal in het dorp werd gedanst, gefeest, gezongen en gedronken, behalve in het kamp der Patriotten, waar verslagenheid heerste. Die dag bleven de luiken van het oud Kapittelhuys dicht en ook de poort bij Van Autgaerden bleef gesloten. Carcan te Overlaar werd er zelfs ziek van en zou hetzelfde jaar nog overlijden.

In het andere kamp heerste een uitbundige vreugde. In 't Nieuwhuys kwamen de leden uit de Alliantie samen, om de overwinning met veel bier te vieren, want niet minder dan vier mannen van de Geslachten zouden weldra in de gemeente raad zetelen, de Zangré, Van Nerum, De Waelheyns en de bijzittende Eredeken Coenegras. Hun taak was bereikt, burgemeester Dumont met zijn Jannekes en Tisten waren verslagen.

Zij ontbonden de "Alliantie" en besloten om hun vroegere "conduite de politique unilatérale" om te vormen in een "cooperation bipartide de tolérance et de complaisance" gebaseerd op het gezond verstand en het algemeen dorpsbelang. Gedurende het ganse jaar 1836 werkten zij aan hun nieuwe politiekvoering dat de naam kreeg van "Plan de Reforme absolue"

En wanneer alle klaar was, hadden de Geslachten aan de Zangré zijn te volgen gedragslijn opgelegd, om hem aan de macht te houden tot aan zijn dood.

Op 14 nov. 1836 werd de Zangré bij Koninklijk Besluit tot burgemeester benoemd en legde op 28 nov. te Leuven, in handen van de Arrondissement, commissaris Baron Deman d'Attenrode, de eed van trouw af aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de Wetten van het Belgische Volk. Zijn akte van eedaflegging werd overgemaakt aan de toenmalige katholieke Minister van Binnenlandse Zaken, De Theux.

Hij noemde zich de eerste wettelijke Belgische burgemeester van Hoegaarden, door de Koning benoemd, want zijn voorganger Dumont was slechts door het Voorlopig Bewind aangesteld geworden. Zijn burgemeestersjerp bleef bewaard en berust in het museum 't Nieuwhuys.

Door hetzelfde Koninklijk Besluit werden twee oude raadsleden uit de vorige gemeenteraad, namelijk de liberaal Jean Bapt. Dumont en de katholiek Laurent Lambrechts tot schepen benoemd.

De benoeming der raadsleden was reeds op 14 juli gebeurd.

De nieuwe Gemeenteraad ingesteld door de Provincie Gouverneur op 20 nov. zetelde voor het eerst op 1 dec. 1836 te drie uur in de namiddag en legde in handen van de burgemeester de eed af.

Het weldadigheidsbureau voor Hoegaarden en Hoksem kwam in handen van pastoor Sweerts, burgemeester de Zangré, Caberghs, Mathieu Joseph en Collart, wijs

dat van Overlaar toevertrouwd werd aan pastoor Michel Broos, de Zangré,
Buigelet, Jean Bapt. Decoster en Pierre Antoine Huens.
Dus ten allen kanten een goed en gezond evenwicht in de geest van hun
" cooperation bipartide "

N I E T V E R G E T E N

=====

We naderen 1992 en dus ook tijd om uw lidgeld van het Nieuwhuys
Museum te hernieuwen.

Gelieve dit te storten op rekening 310/0370021/52 van 't Nieuwhuys
Hoegaarden.

GEWOON LID	300	FR.
ERELID	500	FR.
BESCHERMLID	750	FR.
WELDOENER	1000	FR.

Indien U uw overschrijving nog niet hebt gedaan doe het dan NU.
Dank bij voorbaat.

BIER trofee

Om het Hoegaards Biërmuseum en ons tijdschrift "ALPAIDIS" te verbeteren en op de hoogte te blijven van wat er leeft in de brouwerswereld, heeft men besloten dit jaar een BIER TROFEE toe te kennen.

STAND OP 1 NOVEMBER 1991

1 - VAN RUYSEVELT	8200 p	
2 - DE SMET P	865 p	
3 - WILLEMS	825 p	+ 415
4 - WUESTENBERGS	670 p	+ 140
5 - MATTYS	620 p	
6 - DE DOBBELEER E	595 p	+ 245
7 - DEKEYZER B	545 p	+ 140
8 - DODION M	514 p	+ 309
9 - VAN NERUM H	470 p	+ 80
10- PEETERMANS G	300 p	+ 130
11- VANDEWIJNGAERT L	128 p	+40
12- WUYTS L	78 p	+ 53
13- BENUWT R	70 p	
14- VAN LOY J	60 p	
15- COENEN Y	43 p	
16- VERTOMMEN	30 p	+ 30

Honderd jaar oude muntbol weer in produktie genomen

LEUVEN — Hans Dierickx grijpt de Jaarbeurs in Leuven aan om de „munten van Cesar” op grotere schaal te commercializeren. Hij kocht het patent daarvoor van de opvolger van wijlen Cesar Putseys. Die Leuvenaar begon met de produktie van muntbollen in 1854. Nadien verhuisde hij naar Hoegaarden. Daar verrees na een lange onderbreking het snoepje opnieuw.

„De echte historische munten van Cesar” staat op de verpakking. Ook Dierickx’ voorganger, de Hoegaardse hoofdonderwijzer Albert Guilluy, had dat al op zijn produkt staan. Met de begrijpelijke misverstanden. Numismaten klopten ongelovig bij hem aan. Of het waar was dat hij Romeinse muntstukken verkocht tegen 75 fr. voor 200 gram? Had men er werkelijk zoveel opgegraven bij de Romeinse villa’s van Hoegaarden? Maar de munten van Guilluy, zoals die van Cesar voordien en van Dierickx vandaag, zijn muntbollen op basis van een oud recept.

De geschiedenis van de muntbolproduktie gaat terug tot 1854, toen de familie Putseys in Leuven voor het eerst de ingrediënten mixte. Sacharose, glucose, candy, natuurlijke aroma’s en geen kleurstof, zo leest men nu op het pakje. Vroeger was er zelf sprake van verpakking, want Putseys en zoon verkochten de munten in een blikken doos. Toen de Putseysen stopten met hun zaak, verdween de traditie. De machines en de dozen kwamen terecht bij het heemkundig museum Het Nieuwhuys in Hoegaarden.

Steen

20 jaar geleden sloeg Albert Guilluy aan het experimenteren met de produktie van de muntbollen in zijn kelder. Guilluy verkocht het snoep in verenigingsverband. Dierickx

Hans Dierickx lanceert opnieuw de Hoegaardse „munten”
(Foto VJE)

wil verder gaan.

Makelijk loopt het echter niet, want de jongste vier maanden gingen er tientallen mengsels verloren. Hoewel Guilluy hem hielp, bleek niet alles te verlopen volgens de regels van Cesar.

De ingrediënten klopten. Guilluy verklapte al zijn keukengeheimen, maar met de afkoeling ging het mis. Het kooksel moet snel uitvloeien op een koude, vlakke steen. Hans Dierickx moest zich een andere steen aanschaffen alvorens de pasta zich liet versnijden. Die gaat dan door de molen, waarin de munten hun juiste vorm krijgen: de „C” van Cesar. Daarna spatten de repen vanzelf uiteen in de emmer.

De eerste grote produktie

staat op de Leuvense beurs. Dierickx verpakt de bollen in cellofaan met het wapenschild van Hoegaarden. Dat dacht hij althans, want al vlug kwam er reactie van Brouwerij De Kluis. Dierickx had hun logo afgesnoept: het schild van Hoegaarden gekombineerd met dat van de brouwerij. De partijen kwamen overeen dat zodra de eerste zakjes opgebruikt zijn, de snoepboer zijn fout herstelt.

Daarna hoopt de producent op samenwerking om alle Hoegaardse produkten samen te promoten.

VERKOOP VAN ZWART GOED

Op 22 Pluviose (10 februari) en 22 Floréal (11 mei) van het jaar V (1798) van de Franse Republiek, ging te Brussel in de "Zaale der verkooping en de Bestiering van 't Departement van de Dijle" op aanvraag van de Commissaris van de Uitvoerende Macht, de definitieve aanbesteding door, van verbeurd verklaarde goederen, ten voordele van de Nationale Domeinen, met toewijzing aan de meest biedende.

Uit de aankondigings-affiches n°63 en 81 kennen wij enkele goederen, uit de streek van Hoegaarden en Tienen, die toebehoorden aan de Bisschop van Luik, kloosters en geestelijke instellingen of het Oostenrijks Gouvernement.

Op de volgende twee bladzijden zien we een lijst van de verbeurd verklaarde goederen :

AFFICHE 63

CANTON VAN HOEGAERDEN.

- 20 Dry dagwand zalvo juſto weyde, Gemeynthe van Rommerſom, verpagt aen den Borger Bernard Peeters, by huerceel begonſt 30 November 1793, om te eyndigen in 1799, voor 24 guld. ſ'jaers, geſchat op een inkomen van 93 liv. 15 ſtuyvers, en capitael van 1875
- 21 Seven dagwand weyde ten deele onder Hoegaerde, en ten deele onder Rommerſom, verpagt aen den J. B. Dumont, by huerceel begonſt 30 November 1793, om te eyndigen in 1799, voor 48 guld. ſ'jaers, geſchat op een inkomen van 246 liv., en capitael van 4920
- Voortſkomende van den hier-te-vooren prins van Luyk.*
- 22 Twee bunders weyde Gemeynthe van Hoegaerde, verpagt aen den Borger A. J. Collaert, by huerceel begonſt 30 November 1795, om te eyndigen in 1801, voor 100 guld. ſ'jaers, geſchat op een inkomen van 250 liv. en capitael van 5000
- Voortſkomende van d'hier-te-voore Bogaerden tot Hoegaerden.*

CANTON VAN THIENEN.

- 23 Ontrent een dagwand land, gelegen Gemeynthe van Thienen, verpagt aen den Borger Geeraerd Uytdebroek, by huerceel begonſt 30 November 1793, om te eyndigen in 1799 voor 15 guld. 2, 6, 'er onderbegrepen de openbaere laſten, geſchat op een inkomen van 58 liv., en capitael van 1160
- Voortſkomende van 't hier-te voore Kloofſter van Berberendael te Thienen.*
- 24 Dry dagwand 20 roeden land, Gemeynthe van Thienen verpagt aen den Borger Neys by huerceel begonſt 30 November 1793. om te eyndigen in 1799, voor 37 guld. 7, 6, 'er onderbegrepen de laſten, geſchat op een inkomen van 147 liv. 5 ſtuyv, en capitael van 2945
- 25 Een bunder 3 dagwand 60 roeden land, Gemeynthe van Thienen, verpagt aen den Borger Vanden Bempt, by huerceel begonſt 1794 om te eyndigen 1800., voor 108 guld. 17 ſtuyvers 6 den., 'er onderbegrepen de laſten, geſchat op een inkomen van 378 liv. en capitael van 7560
- Voortſkomende van 't Kloofſter van Cabbeek tot Thienen.*
- 26 Een en waeter-molen genaemt de dry molens, gelegen Gemeynthe van Thienen, openbaerlyk verpagt aen den Borger Chattin, by huerceel gepafſeert den 30 November 1797, om te eyndigen in 1800, voor 610 guld. ſ'jaers, geſchat, 'er onder niet begrepen het molen-werk 't welk den huerling verklaerd hem toe te behooren, op een inkomen van 4180 liv., en capitael van 83700
- Voortſkomende van 't hier-te-voore Ooſtenryks Gouvernement.*

N°. 2 Cinquante-sept bonniers, 2 journaux, 50 verges de terre et prés divisés en 7 parties.

La 1e. consiste en 5 journaux environ de prés sous bas-Heylissem, provenant de l'abbaye de Heylissem, loués à la veuve Wouters par bail finissant en l'an 10, moyennant 28 flor. outre les charges estimés avec 40 arbres estimés 300 liv. un capital de . . . de terre sous Hougarde, prove-

La 2e. Deux bonniers de terre sous Hougarde, provenant du chapitre, loués à Jean van Nérin par bail finissant en l'an 9, moyennant 42 fl. sans charge, estimés d'un capital de de terre sous Hamptiaux.

La 3e. trois bonniers 3 journaux de terre sous Hamptiaux, provenant de l'abbaye de Heylissem, loués à la veuve Claes par bail finissant cette année, moyennant 45 fl. estimés un capital de

La 4e. Sept bonniers 50 verges de terre sous Meer, provenant de la même abbaye, loués à Kinard par bail, finissant l'an 7, moyennant 73 fl. outre les charges, esti. uncap de .

La 5e. onze bonniers 3 journaux de terre sous l'écluse, provenant des Célestins d'Héverlé, loués à la veuve van Meerbeek par bail de 3, 6 ou 9 ans, commencé l'an 3, moyennant 102 mesures de froment, seigle et orge, outre les charges, estimé un capital de . . . de terre sous l'ins.

La 6e. dix-sept bonniers 3 journaux de terre, sous Linsmaux, provenans de l'abbaye d'Heylissem loués à la veuve Berger, par bail de 3, 6, ou 9 ans commencé l'an 5, moyennant 177 fl. outre les charges, évalués un cap. de . . .

La 7e. Quatorze bonniers de terre sous Hougarde, provenant du chapitre, loués à la veuve J. B. van Meerbeek par bail, finissant l'an 11, moyennant 294 fl. outre les impositions, estimés un capital de

1,500

1,800

2,000

3,600

7,000

8,000

12,000

45,900

Wij kennen slechts de namen van een paar kopers, namelijk:

- Jean Bapt. DUMONT, die de 7 dagwand weide kocht voor 4.920 fr., vermeld onder koop 21 (affiche 63)
- A.J. COLLAERT, die zich de 2 bunders weide aanschafte voor 5.000 fr. geciteerd onder koop 22 (Affiche 63)
- CHALTIN die de dry molens te Tienen kocht voor 83.700 fr. (koop 26, affiche 63)

Jean Bapt. DUMONT was de zoon van Jean Bapt. DUMONT, de oude, uit Houtem, die zich als brouwer te Hoegaarden vestigde op de Stoopkensstraat in de huidige brouwerij de Kluis. Het is ook hij die het KAPITTELHUYS kocht en in 1831 burgemeester werd te Hoegaarden. (zie Alpaidis n°76)

Antoine Joseph COLLAERT was landbouwer te Rommersom en zoon van oud meier Antoine COLLAERT uit de Zwaluwenhoeve (zie Alpaidis n°86)

Nu rijst de vraag als het KAPITTELHUYS ook als zwart goed werd verkocht ?

Op affiche 81 komen twee kopen voor van gronden, die aan het Kapittel toebehoorden en openbaar als "verbeurd verklaarde grond" werd verkocht. Het waren 2 bunder land in pacht gehouden door Jean van Nérum (dit was not. Joannes Van Nerum, oud schepen uit de Regentie) en wiens huurkontrakt in het jaar 9 (1801) een einde nam en 14 bunders verhuurd aan weduwe J.B. VAN MEERBEEK tot het jaar 11 (1803).

Vermits deze eigendommen van het Kapittel wel als "zwart goed" werden verkocht, zou het zeer verwonderlijk zijn, dat het Kapittelhuys zelf aan het decreet van 16 Brumaire V zou ontsnapt zijn. We weten met zekerheid dat het huis der Kanunniken in 1801 op naam stond van Jean Bapt. DUMONT, zodat het meer dan waarschijnlijk wel als "zwart goed" zal verworven geweest zijn, ofschoon tot heden geen enkel schriftelijk bewijs hieromtrent werd weer-gevonden.

Een verhaal, dat echter geen steek houdt, zegt dat een van de laatste Kanunniken met name Ambrosius TRITSMANS, zich aan de franse wetten zou hebben onderworpen en de eed van haat afgelegd, waardoor hij het KAPITTELHUYS zou bespaard hebben van verkoop als "zwart goed".

Dat klinkt echter onlogisch, want het was niet TRITSMANS die er eigenaar van was, maar wel het afgeschafte Kapittel zelf.

Zo werd immers ook het Klooster der Bogaerden verkocht. Waarom zou het Kapittel een uitzondering hebben gemaakt.

De Kapittelhoeve (later Arendsnest genaamd) was een ander geval. In 1766 had het Kapittel de hoeve verkocht aan griffier Antoon Balthazar SWEERTS. Na zijn dood in 1808 ging het bezit over op zijn weduwe Dorotheé VAN NERUM (dochter van notaris Van Nerum), die hertrouwde met burgemeester Joseph Philippe De ZANGRE. Pas later in 1883 kwam de hoeve definitief terug in de handen van de familie DUMONT, te weten aan Clement DUMONT (zoon van Jean Bapt. DUMONT) grootvader van Paul BAIL.

Zie hierover de uitgave "VAN KAPITTELHUYS TOT PASTORIJ" uitgegeven door het 't Nieuwhuys-museum en aldaar verkrijgbaar.

+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+°+